

Från baklucka till app – begagnat som vardag

Berättelse

Om du bor i Sverige kommer du snart att höra ordet “loppis”. Det är ett vardagligt kortord för “loppmarknad”, alltså en plats där man köper och säljer begagnade saker. Begagnat betyder att sakerna redan har använts av någon annan. Det kan vara kläder, möbler, böcker, leksaker eller porslin. Ordet “loppis” används också om second hand-butiker, där man kan handla begagnat hela året.

En loppis kan se ut på många olika sätt. På en garageloppis säljer människor saker hemifrån vid garaget, och på en bakluckeloppis säljer man direkt ur bilens baklucka. På sommaren ordnas också gårds- och bondloppisar, och då sätter många upp skyltar vid vägen. Allt fler säljer dessutom begagnade saker digitalt, till exempel på sajter och appar som Blocket, Tradera, Sellpy och Facebook Marketplace.

Vid sidan av loppisarna finns second hand-butiker. Flera av dem drivs av ideella organisationer, alltså organisationer som inte arbetar för att tjäna pengar utan för att hjälpa. Exempel är Myrorna, som hör ihop med Frälsningsarmén, Röda Korsets Kupan-butiker, Erikshjälpen och Stockholms Stadsmission. Där kan man både skänka saker man inte längre vill ha och köpa något som någon annan har skänkt. Myrorna kallas Sveriges äldsta second hand-kedja. Verksamheten startades 1896 av några kvinnor i Stockholm som samlade in begagnade saker, och 1899 togs den över av Frälsningsarmén. Pengarna som blir över går till socialt arbete.

Att köpa begagnat kallas ofta återbruk. Det betyder att man använder en sak igen i stället för att slänga den. Många ser det som ett bra sätt att både spara pengar och vara snäll mot miljön, eftersom det minskar avfall och behovet av att tillverka nytt. Att handla second hand har blivit allt vanligare i Sverige under 2020-talet. Enligt nyhetsrapportering, bland annat från SVT, har de största second hand-organisationerna tillsammans omsatt ungefär en miljard kronor om året.

Varifrån kommer då ordet “loppmarknad”? Det är faktiskt inte säkert. En vanlig förklaring är att de gamla kläder och möbler som såldes förr sades innehålla loppor, och att marknaden därför fick sitt namn. Ordet liknar också det franska uttrycket “marché aux puces”, som ordagrant betyder “loppmarknad”. Men eftersom ingen vet helt säkert ska man vara försiktig med sådana förklaringar.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
vardaglig	som hör till den vanliga dagen; ledigt och enkelt
kortord	en kort form av ett längre ord
begagnad	redan använd av någon annan
baklucka	utrymmet bak i en bil där man lägger saker

ORD	FÖRKLARING
ideell organisation	en grupp som arbetar för att hjälpa, inte för att tjäna pengar
skänka	ge bort något utan att ta betalt
socialt arbete	hjälp och stöd till människor som behöver det
återbruk	att använda saker igen i stället för att slänga dem
avfall	sådant man slänger; sopor
omsätta	sälja varor för en viss summa pengar

Läsförståelsefrågor

1. Vad betyder ordet "loppis" enligt texten?
 1. En affär som bara säljer nya kläder.
 2. Ett vardagligt kortord för loppmarknad, där man köper och säljer begagnade saker.
 3. En plats där man slänger gamla möbler.
2. Vad är skillnaden mellan en bakluckeloppis och en second hand-butik?
 1. På en bakluckeloppis säljer man ur bilen, men en second hand-butik är en affär som har öppet hela året.
 2. Det är ingen skillnad alls.
 3. En second hand-butik säljer bara nya saker.
3. Varför kallas vissa organisationer "ideella"?
 1. För att de tjänar mycket pengar.
 2. För att de arbetar för att hjälpa, inte för att göra vinst.
 3. För att de bara finns på nätet.
4. Vad säger texten om var ordet "loppmarknad" kommer ifrån?
 1. Ursprunget är säkert och alla är överens.
 2. Det finns en vanlig förklaring, men man vet inte helt säkert.
 3. Ordet kommer säkert från engelskan.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Myrorna startades 1896 och togs över av Frälsningsarmén 1899.
 2. Alla loppisar i Sverige ordnas på exakt samma sätt.
 3. Man kan sälja begagnade saker digitalt, till exempel på Blocket.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Pengarna som blir över hos Myrorna går till socialt arbete.
 2. Att handla second hand har blivit ovanligare under 2020-talet.
 3. Återbruk minskar avfall och behovet av att tillverka nytt.
7. Texten skriver "en vanlig förklaring är" om ordet loppmarknad. Vad vill texten visa med de orden?
8. Varför kan man säga att återbruk är bra för både plånboken och miljön? Svara med stöd i texten.

Facit

1. Ett vardagligt kortord för loppmarknad, där man köper och säljer begagnade saker.
1. På en bakluckeloppis säljer man ur bilen, men en second hand-butik är en affär som har öppet hela året.
1. För att de arbetar för att hjälpa, inte för att göra vinst.
1. Det finns en vanlig förklaring, men man vet inte helt säkert.
1. ja b) nej (texten säger att en loppis kan se ut på många olika sätt) c) ja
1. ja b) nej (texten säger att det har blivit allt vanligare) c) ja
- Exempel på svar: Den vill visa att förklaringen inte är säkert bevisad. Det är en berättelse som många känner till, men ingen vet säkert om den stämmer, så texten är försiktig.
- Exempel på svar: Man sparar pengar eftersom begagnade saker ofta är billiga, och man är snäll mot miljön eftersom man använder saker igen, vilket minskar avfall och behovet av att tillverka nytt.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att öva på att markera osäkerhet i språket (“en vanlig förklaring är”, “inte helt säkert”) och för enkel källkritik. Tema: vardagskultur, konsumtion och hållbarhet i Sverige. Fråga 7 är en inferensfråga om varför man uttrycker sig försiktigt. Lyft gärna att siffran “ungefär en miljard kronor” anges allmänt och attribueras till en källa (SVT). Låt eleverna jämföra med hur man handlar begagnat i sina egna länder.

Diskussionsfrågor

- Finns det loppmarknader eller second hand-butiker där du kommer ifrån? Hur ser de ut, och vilka saker säljs?
- Texten säger att återbruk är snällt mot miljön. Håller du med? Vad mer kan man göra för att slänga mindre?
- Är det skillnad på att köpa något nytt och att köpa något begagnat? Tänk på både fördelar och nackdelar.
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en sak som du har köpt eller skänkt begagnad. Vad var det, var köpte eller lämnade du den, och varför?

Källor och faktagranskning

- Myrorna, Vår historia (om Sveriges äldsta second hand-kedja) – <https://www.myrorna.se/om-myrorna/var-historia/>
- Wikipedia (svenska), uppslagsord: Loppmarknad – <https://sv.wikipedia.org/wiki/Loppmarknad>
- Frälsningsarmén, Myrorna – en secondhand-butikskedja – <https://www.fralsningsarmen.se/om-oss/myrorna/>
- SVT Nyheter Stockholm: Rekord för second hand-marknaden – omsätter en miljard – <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/rekord-for-second-hand-marknaden-omsatter-en-miljard>

Fakta granskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: "Loppis" är ett vardagligt kortord för "loppmarknad", alltså en plats där man köper och säljer begagnade (redan använda) saker som kläder, möbler, böcker och leksaker; ordet används också om second hand-butiker. Second hand betyder "i andra hand" – varor som redan haft en ägare och säljs igen – och återbruk betyder att man använder en sak igen i stället för att slänga den. Loppisar finns i många former: butiksloppis, garageloppis, gårds- och bakluckeloppis samt bondloppis med skyltar vid vägen, särskilt på sommaren. Flera kända second hand-butiker drivs av ideella organisationer och välgörenhet, t.ex. Myrorna (Frälsningsarmén), Röda Korsets Kupan-butiker, Erikshjälpen och Stockholms Stadsmission, där man både kan skänka och köpa begagnat. Myrorna kallas Sveriges äldsta second hand-kedja: verksamheten startades 1896 av några kvinnor i Stockholm som samlade in begagnade saker, och 1899 togs den över av Frälsningsarmén; överskottet går till socialt arbete. Att handla second hand har blivit allt vanligare under 2020-talet, och begagnat köps och säljs i dag också digitalt via sajter och appar som Blocket, Tradera, Sellpy och Facebook Marketplace. Många handlar begagnat både för att spara pengar och för miljön. OSÄKERHETER/MYTER (återges försiktigt i texterna, "det sägs"/"en vanlig förklaring är"): Ordets ursprung är inte säkert. En vanlig förklaring är att namnet (franska "marché aux puces", loppmarknad) kommer av att begagnade kläder och möbler påstods innehålla loppor; det finns även en osäker amerikansk teori om "vlie market" vid East River i New York på 1700-talet, som inte framställs som säker. Siffror är ungefärliga och attribueras: enligt nyhetsrapportering (bl.a. SVT) har de största second hand-organisationerna tillsammans omsatt ungefär en till en och en halv miljard kronor om året, och en enskild undersökning angav att cirka 75 procent handlade second hand under 2023; inga exakta tal hittas på. Uppgiften att bakluckeloppis i Sverige började i Norrskedika 1995 finns på Wikipedia men är osäker och utelämnas i texterna. Momsbefrielse för ideell second hand-försäljning har särskilda villkor och bör kontrolleras mot Skatteverkets aktuella regler; den påstås därför inte i elevtexterna.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.